

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 18 Ιουνίου 2019
(OR. en)

10446/19

ELARG 30
COWEB 86

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Αποδέκτης: Αντιπροσωπίες

αριθ. προηγ. εγγρ.: 10337/1/19 REV 1

Αριθ. εγγρ. Επιτρ.: COM(2019) 260 final

Θέμα: ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΤΑΘΕΡΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΔΕΣΗΣ

– Συμπεράσματα του Συμβουλίου

Επισυνάπτονται για τις αντιπροσωπίες τα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τη διεύρυνση και τη διαδικασία σταθεροποίησης και σύνδεσης, όπως εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο στις 18 Ιουνίου 2019.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΓΕΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

**ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΚΑΙ ΤΗ
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΤΑΘΕΡΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΔΕΣΗΣ**

1. Το Συμβούλιο σημειώνει την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 29ης Μαΐου 2019, για την πολιτική διεύρυνσης της ΕΕ και τις εκθέσεις σχετικά με το Μαυροβούνιο, τη Σερβία, την Τουρκία, τη Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας, την Αλβανία, τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη και το Κοσσυφοπέδιο*.
2. Το Συμβούλιο επιβεβαιώνει τη **δέσμευσή του όσον αφορά τη διεύρυνση**, η οποία εξακολουθεί να αποτελεί κεντρική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα και με την ανανέωση της συναίνεσης για τη διεύρυνση που ενέκρινε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 14 και 15 Δεκεμβρίου 2006 και με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου που ακολούθησαν. Η πολιτική διεύρυνσης εξακολουθεί να αποτελεί στρατηγική επένδυση για την ειρήνη, τη δημοκρατία, την ευημερία, την ασφάλεια και τη σταθερότητα στην Ευρώπη. Το Συμβούλιο επαναλαμβάνει ότι η υιοθέτηση των βασικών ευρωπαϊκών αξιών και η προσήλωση σε αυτές συνιστά επιλογή και παραμένει απαραίτητη για κάθε εταίρο που επιθυμεί να προσχωρήσει στην ΕΕ. Κατά συνέπεια, το Συμβούλιο εξακολουθεί να αναμένει από τους εταίρους να ενστερνιστούν τις ευρωπαϊκές αξίες και να δεσμευθούν πλήρως σε αυτές και στη σθεναρή επιδίωξη των αναγκαίων μεταρρυθμίσεων προς το συμφέρον των λαών τους. Σύμφωνα με το θεματολόγιο της Θεσσαλονίκης και τη δήλωση της Σόφιας, το Συμβούλιο επαναλαμβάνει την αμέριστη στήριξη της ΕΕ στην ευρωπαϊκή προοπτική των Δυτικών Βαλκανίων. Η ΕΕ είναι αποφασισμένη να ενισχύσει και να εντείνει τη δέσμευσή της σε όλα τα επίπεδα για να υποστηρίξει τις πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές μεταβολές στην περιοχή, μεταξύ άλλων μέσω συνεχούς αρωγής που θα βασίζεται στην απτή πρόοδο των Δυτικών Βαλκανίων όσον αφορά το κράτος δικαίου και τις κοινωνικοοικονομικές μεταρρυθμίσεις. Η Τουρκία παραμένει υποψήφια χώρα και σημαντικός εταίρος σε πολλούς τομείς.

* Η ονομασία αυτή χρησιμοποιείται με επιφύλαξη των θέσεων ως προς το καθεστώς και συνάδει με την απόφαση 1244 (1999) του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών και τη γνώμη του Διεθνούς Δικαστηρίου σχετικά με τη διακήρυξη της ανεξαρτησίας του Κοσσυφοπεδίου.

3. Σύμφωνα με προηγούμενα συμπεράσματα του Συμβουλίου και στο πλαίσιο των πολιτικών κριτηρίων της Κοπεγχάγης και της διαδικασίας σταθεροποίησης και σύνδεσης, που παραμένει το κοινό πλαίσιο για τις σχέσεις με τα Δυτικά Βαλκάνια, το Συμβούλιο επιβεβαιώνει, σύμφωνα με την ανανέωση της συναίνεσης για τη διεύρυνση, την ανάγκη για **δίκαιους και αυστηρούς όρους και αξιοκρατική αξιολόγηση κάθε χώρας**. Στο πλαίσιο αυτό, το Συμβούλιο τονίζει ότι είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι η ΕΕ μπορεί να διατηρήσει και να εμβαθύνει τη δική της ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης της ικανότητάς της να ενσωματώνει νέα μέλη.
4. Λαμβάνοντας υπόψη τη γενικότερη κατάσταση των τρεχουσών μεταρρυθμιστικών προσπαθειών των εταίρων, όπως παρουσιάζονται από την Επιτροπή, το Συμβούλιο υπογραμμίζει τη συνεχιζόμενη ανάγκη για επικέντρωση σε **θεμελιώδεις μεταρρυθμίσεις** που θα αντιμετωπίσουν έμμονες δομικές ελλείψεις στους τομείς του κράτους δικαίου, των θεμελιωδών δικαιωμάτων, της λειτουργίας των δημοκρατικών θεσμών και της μεταρρύθμισης της δημόσιας διοίκησης, καθώς και της οικονομικής ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας. Παραμένει σημαντικό να καταγράφονται αφενός σταθερό ιστορικό επιδόσεων στην εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων και αφετέρου συγκεκριμένα και απτά αποτελέσματα σε αυτούς τους κρίσιμους τομείς, ιδιαίτερα για τον γενικότερο ρυθμό των διαπραγματεύσεων προσχώρησης.

5. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει ότι το **κράτος δικαίου** αποτελεί θεμελιώδη αξία στην οποία εδράζεται η ΕΕ και η οποία βρίσκεται στο επίκεντρο τόσο της διαδικασίας διεύρυνσης όσο και της διαδικασίας σταθεροποίησης και σύνδεσης. Δεδομένου ότι ορισμένοι μόνο εταίροι έχουν σημειώσει πρόοδο σε αυτόν τον κρίσιμο τομέα, η αξιόπιστη και βιώσιμη πρόοδος παραμένει μία από τις κύριες προκλήσεις που χρειάζεται να αντιμετωπισθούν κατά προτεραιότητα, ιδίως ως προς τη διασφάλιση ανεξάρτητης, αμερόληπτης, υπεύθυνης και αποτελεσματικής δικαστικής εξουσίας, και ως προς τον αγώνα για την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος, καθώς και της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Απαιτείται επίσης ενίσχυση των προσπαθειών σε σχέση με την προστασία των **θεμελιωδών δικαιωμάτων**, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες, της τήρησης των δεσμεύσεων που έχουν αναληφθεί όσον αφορά τον αντικειμενικό και ελεύθερο αυτοπροσδιορισμό, της μη διακριτικής μεταχείρισης των εθνικών μειονοτήτων και της αντιμετώπισης των διακρίσεων εις βάρος ευάλωτων ομάδων, όπως οι Ρομά και οι λεσβίες, οι ομοφυλόφιλοι, οι αμφιφυλόφιλοι, οι διεμφυλικοί και οι μεσοφυλικοί (ΛΟΑΔΜ). Θα πρέπει επίσης να διασφαλίζεται το δικαίωμα της ιδιοκτησίας. Η κατάσταση όσον αφορά την ελευθερία της έκφρασης και την ανεξαρτησία των μέσων ενημέρωσης εγείρει αυξανόμενα σοβαρές ανησυχίες που πρέπει να αντιμετωπισθούν κατά προτεραιότητα, με αποφασιστικότητα και αποτελεσματικότητα. Το Συμβούλιο επαναλαμβάνει ότι πρέπει να γίνουν επείγοντως συγκεκριμένα βήματα ώστε να αποφεύγονται ο εκφοβισμός, οι απειλές και οι επιθέσεις κατά δημοσιογράφων και άλλων φορέων των μέσων ενημέρωσης, καθώς και να επιλύονται τέτοιες υποθέσεις όταν προκύπτουν. Απαιτούνται επίσης αυξημένες προσπάθειες για τη διασφάλιση της ισότητας των φύλων και του σεβασμού των δικαιωμάτων των γυναικών και των παιδιών. Επίσης, είναι άκρως απαραίτητη περαιτέρω πρόοδος στη **μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης**, συμπεριλαμβανομένης της αποπολιτικοποίησης και της αύξησης του επαγγελματισμού, ώστε να βελτιωθεί η διακυβέρνηση σε όλα τα επίπεδα. Η ορθή **λειτουργία και η ανεξαρτησία των δημοκρατικών θεσμών**, συμπεριλαμβανομένου του ενισχυμένου κοινοβουλευτικού ελέγχου, παραμένουν ουσιαστικής σημασίας. Το Συμβούλιο σημειώνει με ανησυχία την επίμονη τάση αποχής από τα κοινοβούλια, και επαναλαμβάνει ότι η διασφάλιση πολυδεκτικού πολιτικού διαλόγου, κυρίως εντός των κοινοβουλίων, και η ενίσχυση του ρόλου των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών παραμένουν ουσιαστικά στοιχεία για την εύρυθμη λειτουργία της δημοκρατίας. Το Συμβούλιο επαναλαμβάνει τη σημασία ελεύθερων, δίκαιων και διαφανών εκλογών, σύμφωνα με τα πρότυπα του ΟΑΣΕ, καθώς και την ανάγκη να εφαρμοσθούν πλήρως οι συστάσεις του ΟΑΣΕ.

6. Όσον αφορά τα **οικονομικά κριτήρια**, το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για την ανάλυση της Επιτροπής, την οποία και συμμερίζεται, αναφορικά με την ανάγκη βελτίωσης των μακροοικονομικών, δημοσιονομικών και δομικών πολιτικών. Σημειώνοντας ότι η πρόοδος σε αυτούς τους τομείς συνδέεται με την πρόοδο στο κράτος δικαίου και τη δικαστική εξουσία, το Συμβούλιο προτρέπει όλους τους εταίρους να εφαρμόσουν τα μέτρα που περιλαμβάνονται στα κοινά συμπεράσματα του οικονομικού και δημοσιονομικού διαλόγου μεταξύ ΕΕ και Δυτικών Βαλκανίων και Τουρκίας της 17ης Μαΐου 2019, βάσει των αντίστοιχων προγραμμάτων τους για οικονομικές μεταρρυθμίσεις. Είναι κρίσιμης σημασίας να διασφαλιστεί ότι οι ξένες άμεσες επενδύσεις δεν υπονομεύουν την κοινωνικοοικονομική, περιβαλλοντική και δημοσιονομική βιωσιμότητα, και ότι υφίστανται εγγυήσεις για την πλήρη διαφάνεια όλων των επενδύσεων, ειδικότερα αυτών που αφορούν διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στον κίνδυνο υπερχρέωσης και, ειδικότερα στα Δυτικά Βαλκάνια, στη μεταβίβαση ελέγχου στρατηγικών περιουσιακών στοιχείων και πόρων. Συνεπώς, το Συμβούλιο αναμένει την πλήρη εφαρμογή του γράμματος και του πνεύματος των συμφωνιών σταθεροποίησης και σύνδεσης. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει ότι η ΕΕ παραμένει μακράν ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος των Δυτικών Βαλκανίων και της Τουρκίας, τόσο για τις εισαγωγές όσο και για τις εξαγωγές. Το Συμβούλιο επαναλαμβάνει ότι είναι σημαντικό να αντιμετωπιστεί η διαρροή εγκεφάλων και να δημιουργηθούν περισσότερες ευκαιρίες και να διασφαλισθούν θετικές προοπτικές για **τους νέους**. Σε αυτό το πλαίσιο, το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για το συνέδριο με τίτλο «Πώς να ανταποκριθούμε καλύτερα στις Ευρωπαϊκές προσδοκίες της νέας γενιάς στα Δυτικά Βαλκάνια;» που έλαβε χώρα στο Βουκουρέστι τον Μάιο του 2019.

7. Το Συμβούλιο εκφράζει ιδιαίτερη ικανοποίηση για την ιστορική **Συμφωνία των Πρεσπών**, η οποία αποτελεί ένα σημαντικό επίτευγμα, το οποίο δίνει θετικό παράδειγμα για την περιοχή και πέραν αυτής και εξαίρει το θάρρος και την αποφασιστικότητα των εμπλεκόμενων μερών.

Οι σχέσεις καλής γειτονίας και η περιφερειακή συνεργασία παραμένουν θεμελιώδη στοιχεία της διαδικασίας διεύρυνσης, καθώς και της διαδικασίας σταθεροποίησης και σύνδεσης. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για την πρόοδο που έχει επιτευχθεί και επαναλαμβάνει τη σημασία της περιφερειακής συνεργασίας, και ειδικότερα της **συνδεσιμότητας** εντός της περιοχής και με την ΕΕ. Επικροτεί επίσης την περιφερειακή συμφωνία περιαγωγής που υπογράφηκε στο Βελιγράδι τον Απρίλιο του 2019 και η οποία θα φέρει σημαντικά οφέλη στους πολίτες και τις επιχειρήσεις της περιοχής. Το Συμβούλιο υποστηρίζει πλήρως εποικοδομητικές πρωτοβουλίες και δομές που ενισχύουν την χωρίς αποκλεισμούς περιφερειακή συνεργασία, συμπεριλαμβανομένων των μακροπεριφερειακών στρατηγικών της ΕΕ. Το Συμβούλιο ζητεί να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες για να ξεπεραστούν τα κληροδοτήματα του παρελθόντος και να προωθηθεί η **συμφιλίωση**, με βάση ένα κλίμα ανοχής, πολυδεκτικότητας και εμπιστοσύνης, και με έντονη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών. Οι προσπάθειες στον τομέα των αγνοουμένων θα πρέπει να εντατικοποιηθούν. Δηλώσεις και ενέργειες που έχουν αρνητικό αντίκτυπο στις σχέσεις καλής γειτονίας και στην ειρηνική διευθέτηση των διαφορών θα πρέπει να αποφεύγονται. Εξακολουθούν να απαιτούνται αποφασιστικές προσπάθειες και η μέγιστη πολιτική αποφασιστικότητα ώστε να διασφαλισθεί ότι θα επιλυθούν οι εκκρεμούσες διμερείς διαφορές. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει τη σημασία της εφαρμογής των διμερών συμφωνιών, συμπεριλαμβανομένης της Συμφωνίας των Πρεσπών και της Συνθήκης για τις σχέσεις καλής γειτονίας με τη Βουλγαρία.

Το Συμβούλιο συνεχίζει να επαναλαμβάνει ότι είναι σημαντικό να εξεταστούν εμπράκτως υποθέσεις εγχώριων εγκλημάτων πολέμου χωρίς διακρίσεις, καταπολεμώντας την ατιμωρησία και διασφαλίζοντας τη λογοδοσία, μεταξύ άλλων μέσω ουσιαστικής περιφερειακής συνεργασίας και πλήρους συνεργασίας με τον Μηχανισμό για τα Διεθνή Ποινικά Δικαστήρια και των ειδικών τμημάτων για το Κοσσυφοπέδιο και υποστήριξης των εργασιών τους. Διαφορές και ζητήματα που εκκρεμούν πρέπει να επιλυθούν σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο και τις καθιερωμένες αρχές, μεταξύ των οποίων η συμφωνία περί ζητημάτων διαδοχής.

8. Το Συμβούλιο επαναλαμβάνει τη σημασία της περαιτέρω εμβάθυνσης της συνεργασίας σε θέματα εξωτερικής πολιτικής και τις προσδοκίες της Ένωσης για ενισχυμένη ευθυγράμμιση με την **κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας της ΕΕ**, ιδίως σε ζητήματα όπου διακυβεύονται μείζονα κοινά συμφέροντα, όπως για παράδειγμα τα περιοριστικά μέτρα και η αντιμετώπιση υβριδικών απειλών. Η ένταξη στην ΕΕ είναι μια επιλογή, η οποία απαιτεί να συμμερίζεται κανείς τις αρχές, τις αξίες και τους στόχους που η Ένωση επιδιώκει να προωθήσει στις γειτονικές της χώρες και πέρα από αυτές. Σε αυτά περιλαμβάνεται και η πλήρης ευθυγράμμιση με την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας, καθώς και η αποφυγή τυχόν ενεργειών που αντιβαίνουν σε αυτήν.
9. Αναγνωρίζοντας ειδικότερα τη σημασία της **ελευθέρωσης του καθεστώτος των θεωρήσεων** για τους πολίτες, το Συμβούλιο προτρέπει ταυτόχρονα την Επιτροπή να εξακολουθήσει να παρακολουθεί στενά και να υποβάλλει εκθέσεις για τη συνεχή εφαρμογή των κριτηρίων αναφοράς σχετικά με την ελευθέρωση του καθεστώτος των θεωρήσεων. Υπενθυμίζοντας τον μηχανισμό αναστολής, το Συμβούλιο παροτρύνει τις αρμόδιες αρχές να εντείνουν τις προσπάθειές τους για την αντιμετώπιση του επίμονου προβλήματος των προδήλως αβάσιμων αιτήσεων ασύλου και να ενισχύσουν περαιτέρω τις προσπάθειες για την πρόληψη και την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος.
10. Η τρομοκρατία, η ριζοσπαστικοποίηση και το οργανωμένο έγκλημα εξακολουθούν να αποτελούν απειλή για την ασφάλεια της ΕΕ και ολόκληρης της περιοχής. Σύμφωνα με προηγούμενα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Συμβουλίου, το Συμβούλιο επαναλαμβάνει τη σημασία της περαιτέρω ενίσχυσης της **αντιτρομοκρατικής** συνεργασίας με την Τουρκία και τα Δυτικά Βαλκάνια, ειδικότερα στον τομέα της καταπολέμησης των αλλοδαπών τρομοκρατών μαχητών και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, της πρόληψης και της καταπολέμησης της ριζοσπαστικοποίησης, των ενισχυμένων συνοριακών ελέγχων και της παράνομης διακίνησης πυροβόλων όπλων και ελαφρού οπλισμού. Παρότι η επιχειρησιακή συνεργασία έχει ενταθεί, εξακολουθούν να απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες και ισχυρό ιστορικό επιδόσεων για την **καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος**. Υπενθυμίζοντας τη στήριξη της ΕΕ, ιδιαίτερα μέσω των μηχανισμών και των πρωτοβουλιών περιφερειακής συνεργασίας, καθώς και του συντονισμού μέσω της ολοκληρωμένης διακυβέρνησης της εσωτερικής ασφάλειας, το Συμβούλιο καλεί εκ νέου τους εταίρους να συνεχίσουν να επιταχύνουν τη λήψη νομικών και επιχειρησιακών μέτρων σε όλους αυτούς τους τομείς και να τα εφαρμόζουν.

11. Το Συμβούλιο εξαίρει την Τουρκία και τα Δυτικά Βαλκάνια για τις προσπάθειές τους και τη συνεχή εποικοδομητική συνεργασία τους για τη **μετανάστευση**, που απέδωσαν σαφή αποτελέσματα. Το Συμβούλιο επαναλαμβάνει ότι απαιτείται αδιάλειπτη εφαρμογή της δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας και σταθερή υποστήριξη των εταίρων κατά μήκος της οδού των Δυτικών Βαλκανίων. Χρειάζονται περαιτέρω ενέργειες για να διασφαλισθεί η επαρκής διοικητική ικανότητα και ικανότητα επιβολής για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της μετανάστευσης, συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης της παράνομης διακίνησης μεταναστών. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει τη δέσμευση της Ένωσης να αξιοποιήσει τα αποτελέσματα που έχουν ήδη επιτευχθεί, και να συνεχίσει να προσφέρει οικονομική και τεχνική βοήθεια, μέσω μεταξύ άλλων της Διευκόλυνσης της ΕΕ για τους Πρόσφυγες στην Τουρκία, ώστε να ενισχυθεί η συνεργασία στον τομέα αυτόν. Το Συμβούλιο επικροτεί την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων για τις συμφωνίες καθεστώτος με πέντε εταίρους της περιοχής, γεγονός που επιτρέπει την ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής.
12. Το Συμβούλιο εξακολουθεί να τονίζει τη σημασία της **στρατηγικής επικοινωνίας**, συμπεριλαμβανομένης της ενίσχυσης της ανθεκτικότητας των εταίρων στην παραπληροφόρηση. Το Συμβούλιο υπογραμμίζει την ευθύνη όλων των εταίρων να ενημερώνουν με σαφήνεια για τα οφέλη και τις υποχρεώσεις της διεύρυνσης, καθώς και τη δική τους προσήλωση στις αξίες της ΕΕ και τις σχετικές απαραίτητες μεταρρυθμίσεις. Κρίσιμη παραμένει η συνεχής δέσμευση της ΕΕ και των κρατών μελών της, μεταξύ άλλων για μια αποτελεσματικότερη στρατηγική επικοινωνιακή πολιτική, τόσο έναντι των εταίρων όσο και των πολιτών της ΕΕ, ιδίως μέσω της Ειδικής Ομάδας «StratCom - Δυτικά Βαλκάνια».
13. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει τη συνεχή σημαντική **χρηματοδοτική και τεχνική συνδρομή της ΕΕ** υπέρ της διαδικασίας διεύρυνσης και της διαδικασίας σταθεροποίησης και σύνδεσης, ιδίως μέσω του μηχανισμού προενταξιακής βοήθειας (ΜΠΒ). Πρέπει να διατηρηθεί η έμφαση στους βασικούς τομείς προτεραιότητας και στην αυξημένη συνοχή μεταξύ της χρηματοδοτικής βοήθειας και της συνολικής προόδου και των αποτελεσμάτων που επιτυγχάνονται από τους εταίρους στην εφαρμογή της προενταξιακής στρατηγικής. Στο πλαίσιο αυτό, το Συμβούλιο υπενθυμίζει τη θέση του ως έχει στη μερική γενική προσέγγισή του για τον ΜΠΒ ΙΙΙ, η οποία περιλαμβάνει τις αρχές της διαφοροποίησης της βοήθειας ανάλογα με τις επιδόσεις και τη δίκαιη κατανομή.
14. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει ότι είναι σημαντικό να υλοποιηθεί το **θεματολόγιο προτεραιοτήτων της Σόφιας**. Σημειώνει την έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την υλοποίηση της **στρατηγικής για τα Δυτικά Βαλκάνια** και του θεματολογίου προτεραιοτήτων της Σόφιας, εκφράζει ικανοποίηση για την επιτευχθείσα πρόοδο και ενθαρρύνει την περαιτέρω υλοποίηση.

ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ

ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟ

15. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για τη **συνολική πρόοδο** που επετεύχθη στις διαπραγματεύσεις προσχώρησης με το Μαυροβούνιο, με 32 από τα 35 κεφάλαια ανοικτά και 3 προσωρινά κλειστά ως τώρα. Σημαντικές εργασίες έχουν πραγματοποιηθεί για την εναρμόνιση προς το κεκτημένο στους περισσότερους τομείς. Ωστόσο, με το θεσμικό πλαίσιο να έχει ολοκληρωθεί και το νομικό πλαίσιο να έχει εν πολλοίς διαμορφωθεί, είναι πλέον κρίσιμο να επιδείξει το σύστημα του κράτους δικαίου, στο σύνολό του, πιο απτά αποτελέσματα, καθώς και ενισχυμένο και σταθερό ιστορικό επιδόσεων. Ειδικότερα, το Συμβούλιο τονίζει ότι η πρόοδος στα κεφάλαια για το κράτος δικαίου και τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως καθορίζεται στο διαπραγματευτικό πλαίσιο, εξακολουθεί να είναι άκρως απαραίτητη και θα καθορίσει τον γενικό ρυθμό των διαπραγματεύσεων προσχώρησης. Συνεπώς, το Μαυροβούνιο χρειάζεται πλέον να ενισχύσει με πιο ενεργητικό τρόπο και να αναζωογονήσει τις μεταρρυθμιστικές του προσπάθειες –ιδίως στους κρίσιμους τομείς της ελευθερίας των μέσων ενημέρωσης, της καταπολέμησης της διαφθοράς και της εμπορίας ανθρώπων– ώστε να ανταποκριθεί στα ενδιάμεσα κριτήρια αξιολόγησης για τα κεφάλαια 23 και 24. Μόνον αφού εκπληρωθούν τα διατυπωμένα κριτήρια, η ΕΕ θα μπορεί να καθορίσει τις απαραίτητες προϋποθέσεις, ως προς το κράτος δικαίου, ως τελικά κριτήρια αξιολόγησης τα οποία θα πρέπει να εκπληρώσει το Μαυροβούνιο πριν το κλείσιμο των εν λόγω κεφαλαίων.

16. Το Συμβούλιο παροτρύνει μετ' επιτάσεως το Μαυροβούνιο να επιδείξει σαφή πολιτική βούληση και να καταβάλει σημαντικά περισσότερες προσπάθειες για την **καταπολέμηση της διαφθοράς** και του **οργανωμένου εγκλήματος**, της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της εμπορίας ανθρώπων, μεταξύ άλλων με αποτελεσματικές έρευνες, διώξεις και τελικές καταδίκες, και να βελτιώσει την κατάσχεση και δήμευση περιουσιακών στοιχείων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες. Απαιτείται επίσης στιβαρή αντίδραση της ποινικής δικαιοσύνης σε υποθέσεις διαφθοράς σε υψηλά επίπεδα. Το Συμβούλιο καλεί το Μαυροβούνιο να εγγυηθεί ένα κλίμα ασφάλειας που να ευνοεί την **ελευθερία έκφρασης** και την ανεξαρτησία των μέσων ενημέρωσης, μεταξύ άλλων μέσω της ενίσχυσης των προσπαθειών για τη διερεύνηση και την διαλεύκανση υποθέσεων που αφορούν επιθέσεις εναντίον δημοσιογράφων, ως ζήτημα υψηλής προτεραιότητας. Η διασφάλιση της ανεξαρτησίας της εθνικής δημόσιας ραδιοτηλεόρασης και η θέσπιση αποτελεσματικού μηχανισμού αυτορρύθμισης που θα καλύπτει όλα τα μέσα ενημέρωσης έχουν ζωτική σημασία. Το Συμβούλιο υπογραμμίζει τις προσδοκίες του για ισχυρή πολιτική δέσμευση και ειλικρινή εμπλοκή όλων των συναφών θεσμών και παραγόντων σε όλες αυτές τις προσπάθειες. Απαιτούνται επίσης περαιτέρω ενέργειες για τη **μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης** και την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας και της ανεξαρτησίας των θεσμών, ιδίως της δικαιοσύνης.
17. Το Συμβούλιο τονίζει ότι η **μεταρρύθμιση του εκλογικού νόμου** παραμένει ζωτικής σημασίας για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των εκλογέων, και αναμένει από όλα τα μέρη να αναλάβουν την ευθύνη και να εμπλακούν εκ νέου σε έναν εποικοδομητικό **πολιτικό διάλογο στο κοινοβούλιο** χωρίς αποκλεισμούς, μεταξύ άλλων στις εργασίες της προσωρινής κοινοβουλευτικής επιτροπής για τη μεταρρύθμιση της εκλογικής και άλλης νομοθεσίας, με σκοπό μεταξύ άλλων να προωθηθεί η διαδικασία προσχώρησης της χώρας.
18. Όσον αφορά τις **οικονομικές μεταρρυθμίσεις**, το Συμβούλιο σημειώνει με ικανοποίηση ότι η οικονομία εξακολούθησε να επεκτείνεται με εύρωστο ρυθμό. Συμφώνως προς τα κοινά συμπεράσματα του οικονομικού και δημοσιονομικού διαλόγου, το Συμβούλιο παροτρύνει το Μαυροβούνιο να μειώσει τον δείκτη χρέους της γενικής κυβέρνησης, να ενισχύσει τη δημοσιονομική διακυβέρνηση, να διευθετήσει το υπόλοιπο των μη εξυπηρετούμενων δανείων, να βελτιώσει το κανονιστικό περιβάλλον, να αναπτύξει μια ολοκληρωμένη στρατηγική για τη συνεχή αξιολόγηση και μείωση της άτυπης οικονομίας, να εγκρίνει και να εφαρμόσει το νέο νομοθετικό πλαίσιο για τις δημόσιες συμβάσεις, τις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και τις παραχωρήσεις, και να αυξήσει τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας.

19. Το Συμβούλιο εκφράζει ιδιαίτερη ικανοποίηση για τον συνεχιζόμενο εποικοδομητικό και θετικό ρόλο του Μαυροβουνίου στην περαιτέρω ανάπτυξη της **περιφερειακής συνεργασίας** και στην προώθηση **σχέσεων καλής γειτονίας**.
20. Το Συμβούλιο εξακολουθεί να συγχαίρει θερμά το Μαυροβούνιο για τη συνεπή συνεργασία του σε θέματα εξωτερικής πολιτικής, ειδικότερα δε για τη συνεχή, πλήρη ευθυγράμμισή του με την **κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας της ΕΕ**. Χαιρετίζει επίσης τη συνεχή ενεργό συμμετοχή του Μαυροβουνίου σε αποστολές και επιχειρήσεις στο πλαίσιο της **Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας**.

ΣΕΡΒΙΑ

21. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για τη **συνολική πρόοδο** που επετεύχθη στις διαπραγματεύσεις προσχώρησης με τη Σερβία, καθώς, έως τώρα, [16] από τα 35 κεφάλαια της διαπραγμάτευσης άνοιξαν και 2 έκλεισαν προσωρινά. Η Σερβία εξακολούθησε να εργάζεται προς την εναρμόνιση της νομοθεσίας της με το κεκτημένο σε διάφορους τομείς. Το Συμβούλιο υπογραμμίζει, εντούτοις, ότι η πρόοδος στα κεφάλαια για το κράτος δικαίου και τα θεμελιώδη δικαιώματα, καθώς και σε ό,τι αφορά την εξομάλυνση των σχέσεων της Σερβίας με το Κοσσυφοπέδιο σύμφωνα με τα οριζόμενα στο διαπραγματευτικό πλαίσιο, εξακολουθεί να είναι άκρως απαραίτητη και θα καθορίσει τον γενικό ρυθμό των διαπραγματεύσεων προσχώρησης. Η εκπλήρωση των ενδιάμεσων κριτηρίων αξιολόγησης για τα κεφάλαια 23 και 24 είναι θεμελιώδους σημασίας και θα πρέπει να εξακολουθήσει να αποτελεί οδηγό για τις μελλοντικές μεταρρυθμίσεις δημιουργώντας σταθερό ιστορικό επιδόσεων.
22. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η ενσωμάτωση στην ΕΕ εξακολουθεί να αποτελεί στρατηγικό στόχο της Σερβίας, το Συμβούλιο προτρέπει τις σερβικές αρχές να στηρίζουν σταθερά και να προάγουν τις **ευρωπαϊκές αξίες**, ενώ υπενθυμίζει ότι η σερβική κυβέρνηση πρέπει να εκφράζεται πιο ενεργά και χωρίς αμφισημίες για το θέμα αυτό στον δημόσιο διάλογο.
23. Το Συμβούλιο παροτρύνει τη Σερβία να εστιάσει ιδιαίτερος στις μεταρρυθμιστικές της προσπάθειες, να τις επιταχύνει σημαντικά, και να παραγάγει συγκεκριμένα και απτά αποτελέσματα σε βασικούς τομείς, με ιδιαίτερη έμφαση στο **κράτος δικαίου**.

- Ιδιαίτερη έμφαση αναμένεται να δοθεί ακόμη στην ανεξαρτησία και τη γενικότερη αποτελεσματικότητα του **δικαστικού συστήματος**, μεταξύ άλλων μέσω των εν εξελίξει συνταγματικών μεταρρυθμίσεων, και στην αποτελεσματική εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων στον τομέα αυτόν. Η Σερβία πρέπει να επιτύχει απτά αποτελέσματα και σταθερό ιστορικό επιδόσεων με τη διενέργεια αποτελεσματικών ερευνών, διώξεων και οριστικών καταδικαστικών αποφάσεων, ιδίως σε ό,τι αφορά την **καταπολέμηση της διαφθοράς, του οργανωμένου εγκλήματος και της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες**.
- Η έλλειψη προόδου στον τομέα της **ελευθερίας της έκφρασης** εξακολουθεί να προκαλεί σοβαρή ανησυχία. Το Συμβούλιο καλεί τη Σερβία να εγγυηθεί επειγόντως ένα ασφαλές κλίμα που θα ευνοεί την ανεμπόδιστη άσκηση της ελευθερίας της έκφρασης καθώς και την ανεξαρτησία των μέσων ενημέρωσης, μεταξύ άλλων εντείνοντας τις προσπάθειες για την διερεύνηση περιπτώσεων επιθέσεων εναντίον δημοσιογράφων. Ενώ το Συμβούλιο σημειώνει την πρόοδο που έχει επιτευχθεί όσον αφορά την προετοιμασία της στρατηγικής για τα μέσα ενημέρωσης, καλεί παράλληλα τη Σερβία να την υιοθετήσει και να την εφαρμόσει αποτελεσματικά και κατά προτεραιότητα με διαφάνεια και χωρίς αποκλεισμούς.
- Η Σερβία πρέπει να εξακολουθήσει να δίνει ιδιαίτερη προσοχή στον απόλυτο σεβασμό των **θεμελιωδών δικαιωμάτων**, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των πιο ευάλωτων ομάδων, καθώς και στην άνευ διακρίσεων μεταχείριση των εθνικών μειονοτήτων σε ολόκληρη την Σερβία, ιδίως στους τομείς της εκπαίδευσης, της χρήσης μειονοτικών γλωσσών, της πρόσβασης στα μέσα ενημέρωσης και των θρησκευτικών τελετών σε μειονοτικές γλώσσες. Η ομαλή λειτουργία των συμβουλίων εθνικών μειονοτήτων παραμένει σημαντική. Περιπτώσεις ρητορείας μίσους, εκφοβισμού και επιθέσεων πρέπει να αντιμετωπίζονται άμεσα και αποτελεσματικά. Το Συμβούλιο ζητεί εκ νέου την αποτελεσματική εφαρμογή των σχετικών στρατηγικών εγγράφων.
- Επιπλέον, η διαφάνεια, η ποιότητα της νομοθεσίας, η απουσία διακρίσεων και ο ειλικρινής **διακομματικός διάλογος** πρέπει να ενισχυθούν, μεταξύ άλλων με την προαγωγή ευνοϊκού περιβάλλοντος για την κοινωνία των πολιτών. Εξακολουθεί να απαιτείται επειγόντως περαιτέρω πρόοδος σχετικά με την ορθή λειτουργία των ανεξάρτητων οργάνων και των δημοκρατικών θεσμών, συμπεριλαμβανομένου του κοινοβουλευτικού ελέγχου.
- Το Συμβούλιο υπογραμμίζει ότι οι προηγούμενες συστάσεις των διεθνών **εκλογικών** παρατηρητών πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά προτεραιότητα και σε επαρκή χρόνο πριν από τις επόμενες εκλογές.
- Το Συμβούλιο εξακολουθεί να υπογραμμίζει τη σημασία του εγχώριου χειρισμού υποθέσεων **εγκλημάτων πολέμου** και την πλήρη συνεργασία με τον μηχανισμό για τα διεθνή ποινικά δικαστήρια, μεταξύ άλλων και με την πλήρη αποδοχή και εφαρμογή των κρίσεων και αποφάσεών του. Θα πρέπει να αποτρέπεται η με οποιονδήποτε τρόπο εξύμνηση εγκληματιών πολέμου.

24. Ως προς τις **οικονομικές μεταρρυθμίσεις**, το Συμβούλιο σημειώνει με ικανοποίηση τη συνεχιζόμενη πρόοδο. Συμφώνως προς τα κοινά συμπεράσματα του οικονομικού και δημοσιονομικού διαλόγου, το Συμβούλιο προτρέπει τη Σερβία να συνεχίσει τις προσπάθειες για την τόνωση της ανταγωνιστικότητας και της μακροπρόθεσμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης μέσω διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, ιδίως στον τομέα της ενέργειας, της αγοράς εργασίας, καθώς και μέσω της βελτίωσης της διαφάνειας και της προβλεψιμότητας στο ρυθμιστικό περιβάλλον. Επιπλέον, το Συμβούλιο τονίζει την ανάγκη να ευθυγραμμίσει η Σερβία την εμπορική και ενεργειακή της πολιτική με το κεκτημένο της ΕΕ, ιδίως όσον αφορά την αγορά φυσικού αερίου και το έργο Gastrans.
25. Το Συμβούλιο επαναλαμβάνει πως είναι αναγκαίο η Σερβία να εκπληρώσει τη δέσμευσή της και να ευθυγραμμιστεί προοδευτικά με την **κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας της ΕΕ**, σύμφωνα με το διαπραγματευτικό πλαίσιο, και να έχει ως προτεραιότητα την αντιστροφή της τρέχουσας αρνητικής τάσης.
26. Το Συμβούλιο χαιρετίζει τη συνεχή ενεργό συμμετοχή της Σερβίας σε αποστολές και επιχειρήσεις στο πλαίσιο της **Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας**.
27. Το Συμβούλιο επαναλαμβάνει επίσης την έκκλησή του προς τη Σερβία να ευθυγραμμιστεί προοδευτικά με την **κοινή πολιτική θεωρήσεων της ΕΕ** και να απόσχει από περαιτέρω αποκλίσεις από αυτήν.
28. Στον διάλογο με την Πρίστινα **υπό την αιγίδα της ΕΕ**, το Βελιγράδι πρέπει να καταβάλει περαιτέρω ουσιαστικές προσπάθειες και να συμβάλει στη δημιουργία ευνοϊκού περιβάλλοντος, μεταξύ άλλων στη διεθνή και την περιφερειακή του δέσμευση, καθώς επίσης να απέχει από κάθε πράξη που μπορεί να εκληφθεί ως πρόκληση. Το Συμβούλιο τονίζει ότι το ισχύον καθεστώς δεν είναι βιώσιμο. Είναι άκρως σημαντικό να ξαναρχίσει ο διάλογος το συντομότερο δυνατόν. Μια ολοκληρωμένη νομικά δεσμευτική συμφωνία πρέπει να καλύπτει όλα τα εκκρεμή ζητήματα σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο και το κεκτημένο της ΕΕ και να συμβάλλει στην περιφερειακή σταθερότητα. Η χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση σύναψη μιας τέτοιας συμφωνίας, με τη συνδρομή της Υπατης Εκπροσώπου, έχει ζωτική σημασία προκειμένου η Σερβία και το Κοσσυφοπέδιο να μπορέσουν να προχωρήσουν στις αντίστοιχες ευρωπαϊκές διαδρομές τους.

Το Συμβούλιο επαναλαμβάνει ότι πρέπει να εφαρμοσθούν όλες οι προηγούμενες συμφωνίες που έχουν συναφθεί στο πλαίσιο του διαλόγου υπό την αιγίδα της ΕΕ. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση, στο πλαίσιο αυτό, για την περαιτέρω εδραίωση της συμφωνίας για τη δικαιοσύνη και για την πλήρη εφαρμογή της συμφωνίας για τις τηλεπικοινωνίες.

Ωστόσο, το Συμβούλιο εκφράζει λύπη για το γεγονός ότι δεν έχει σημειωθεί καμία πρόοδος στη μακροχρόνια δέσμευση να εφαρμοσθούν προηγούμενες συμφωνίες διαλόγου, συμπεριλαμβανομένης της προετοιμασίας του σχεδίου καταστατικού της Ένωσης/Κοινότητας των δήμων σερβικής πλειοψηφίας στο Κοσσυφοπέδιο, της πλήρους εφαρμογής της συμφωνίας για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων, καθώς και της αποφασιστικής εφαρμογής της συμφωνίας για την ενέργεια. Το Συμβούλιο εκφράζει επίσης λύπη για το γεγονός ότι η γέφυρα της Μιτρόβιτσας δεν έχει ακόμη ανοίξει για το σύνολο της κυκλοφορίας, παρά την ολοκλήρωση των εργασιών ανακαίνισης.

29. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για τη συνεχιζόμενη συμμετοχή της Σερβίας σε σειρά πρωτοβουλιών **περιφερειακής συνεργασίας** και παροτρύνει τη Σερβία να συνεχίσει σταθερά τις προσπάθειες για σύσφιξη των **σχέσεων καλής γειτονίας**.

ΤΟΥΡΚΙΑ

30. Το Συμβούλιο επιβεβαιώνει τη σημασία που αποδίδει στις σχέσεις της ΕΕ με την Τουρκία, η οποία αποτελεί βασικό εταίρο. Παραμένει προσηλωμένο στη διατήρηση ανοικτού και ειλικρινούς διαλόγου, για την αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων και για τη συνεργασία σε βασικούς τομείς κοινού ενδιαφέροντος, όπως η μετανάστευση, η καταπολέμηση της τρομοκρατίας, η οικονομία και το εμπόριο. Η σύνοδος του Συμβουλίου Σύνδεσης ΕΕ-Τουρκίας τον Μάρτιο του 2019, μετά από 4 χρόνια, αποτέλεσε ευκαιρία για την αποτίμηση της κατάστασης των σχέσεων ΕΕ-Τουρκίας.

31. Το Συμβούλιο εξαίρει τις συνεχιζόμενες σημαντικές προσπάθειες της Τουρκίας όσον αφορά τη φιλοξενία και την αντιμετώπιση των αναγκών σχεδόν 4 εκατομμυρίων προσφύγων. Η συνέχιση της εφαρμογής της **δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας**, η οποία μειώνει τις παράτυπες και επικίνδυνες διελεύσεις και σώζει ζωές στο Αιγαίο Πέλαγος, είναι προς το συμφέρον και των δύο πλευρών και εξακολουθεί να έχει ζωτική σημασία προκειμένου να σταματήσει η παράτυπη μετανάστευση. Η ενισχυμένη διαχείριση των κοινών συνόρων με την ΕΕ εξακολουθεί να αποτελεί προτεραιότητα. Εν αναμονή της πλήρους και αποτελεσματικής εφαρμογής της συμφωνίας επανεισδοχής ΕΕ-Τουρκίας έναντι όλων των κρατών μελών, οι υφιστάμενες διμερείς συμφωνίες επανεισδοχής και οι διατάξεις σε παρεμφερείς συμφωνίες και διακανονισμούς με τα κράτη μέλη της ΕΕ πρέπει να εξακολουθήσουν να εφαρμόζονται δεόντως. Η συνεργασία στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων με όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ είναι πρωταρχικής σημασίας.
32. Το Συμβούλιο, υπενθυμίζοντας τα συμπεράσματα του Ιουλίου 2016 με τα οποία καταδίκασε έντονα την απόπειρα πραξικοπήματος της 15ης Ιουλίου και εξέφρασε αλληλεγγύη προς τον τουρκικό λαό και πλήρη υποστήριξη των δημοκρατικών θεσμών της Τουρκίας, το Συμβούλιο εξέφρασε επανειλημμένα σοβαρές ανησυχίες για τη δυσανάλογη κλίμακα και το εύρος των μέτρων που έλαβαν οι αρχές στον απόηχό της. Το Συμβούλιο σημειώνει με έντονη ανησυχία ότι αρκετά από αυτά τα μέτρα στην πράξη παραμένουν σε εφαρμογή ακόμη και μετά την άρση της κατάστασης έκτακτης ανάγκης. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει τα διεθνή πρότυπα και τις υποχρεώσεις στις οποίες η Τουρκία έχει προσχωρήσει και δεσμευθεί. Το Συμβούλιο καλεί εκ νέου την Τουρκία να αντιστρέψει επείγοντως όλες αυτές τις αρνητικές τάσεις.

33. Το Συμβούλιο προβληματίζεται ιδιαίτερα για τη συνεχιζόμενη και άκρως ανησυχητική οπισθοδρόμηση όσον αφορά το **κράτος δικαίου** και τα **θεμελιώδη δικαιώματα**, συμπεριλαμβανομένης της ελευθερίας της έκφρασης. Η συνεχιζόμενη επιδείνωση της κατάστασης όσον αφορά την ανεξαρτησία και τη λειτουργία της δικαιοσύνης δεν μπορεί να γίνεται ανεκτή, όπως δεν μπορούν να γίνονται ανεκτοί και οι συνεχείς περιορισμοί, συλλήψεις, φυλακίσεις και άλλα μέτρα κατά των δημοσιογράφων, ακαδημαϊκών, μελών πολιτικών κομμάτων, βουλευτών, υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, χρηστών μέσων κοινωνικής δικτύωσης και άλλων, κατά την άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών τους. Οι πρόσφατες δικαστικές διαδικασίες που έχουν ως στόχο θεμιτές και νόμιμες δραστηριότητες των μελών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών δημιουργούν σοβαρές ανησυχίες. Η Τουρκία οφείλει να αντιμετωπίσει επείγοντως και αποτελεσματικά αυτές τις αρνητικές εξελίξεις και τις πολλές άλλες σοβαρές ελλείψεις και εκκρεμότητες που προσδιορίζονται στην έκθεση της Επιτροπής. Το Συμβούλιο σημειώνει με ικανοποίηση την εκ νέου σύγκληση της ομάδας δράσης μεταρρυθμίσεων και σημειώνει την έγκριση της στρατηγικής για τη μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης, η οποία πρέπει να συνοδευθεί από αποφασιστικά και συγκεκριμένα μέτρα της Τουρκίας για την υλοποίηση των δεσμεύσεων της και για να παρουσιάσει σαφή και απτά αποτελέσματα. Η Τουρκία πρέπει επίσης να εντείνει τη συνεργασία της με το Συμβούλιο της Ευρώπης και τα αρμόδια όργανα και οργανισμούς του, να λάβει υπόψη τις βασικές συστάσεις τους και να εφαρμόσει όλες τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σύμφωνα με το άρθρο 46 της ΕΣΔΑ. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει ότι οι πρόσφατες τροποποιήσεις του τουρκικού συντάγματος, με τις οποίες θεσπίστηκε το νέο προεδρικό σύστημα, αποτέλεσαν αντικείμενο κριτικής αξιολόγησης από την Επιτροπή της Βενετίας, και εξάλειψαν πολλούς από τους ελέγχους και τις ισορροπίες που υπήρχαν προηγουμένως, θέτοντας σε κίνδυνο τη διάκριση των εξουσιών. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει την κρίσιμη σημασία των ελεύθερων, δίκαιων και διαφανών **εκλογών**. Ενώ εκφράζει ικανοποίηση για το υψηλό ποσοστό συμμετοχής στις δημοτικές εκλογές του Μαρτίου 2019, εκφράζει επίσης σοβαρές ανησυχίες σχετικά με τον σεβασμό της νομιμότητας και της ακεραιότητας της εκλογικής διαδικασίας, ιδίως υπό το πρίσμα των πρόσφατων αποφάσεων του Ανώτατου Εκλογικού Συμβουλίου.
34. Ως προς τις **οικονομικές μεταρρυθμίσεις**, το Συμβούλιο σημειώνει τη συνεχιζόμενη συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας και τις βαθύτερες ανησυχίες για τη λειτουργία της οικονομίας της αγοράς στη χώρα. Συμφώνως προς τα κοινά συμπεράσματα του οικονομικού και δημοσιονομικού διαλόγου, το Συμβούλιο καλεί την Τουρκία να αυξήσει τη δημοσιονομική διαφάνεια και αξιοπιστία, να χαλαρώσει τα μέτρα που αναστέλλουν την ελεύθερη ροή ξένων κεφαλαίων, να μειώσει την κρατική επιρροή στον καθορισμό των τιμών και να βελτιώσει το επιχειρηματικό περιβάλλον, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση του κράτους δικαίου. Οι εμπορικοί φραγμοί ή ισοδύναμα μέτρα που δεν είναι συμβατά με την τελωνειακή ένωση ΕΕ-Τουρκίας, μεταξύ άλλων στις δημόσιες συμβάσεις, θα πρέπει να εξαλειφθούν.

35. Το Συμβούλιο εξακολουθεί να αναμένει από την Τουρκία να επιδείξει αταλάντευτη προσήλωση στις **σχέσεις καλής γειτονίας**, στις διεθνείς συμφωνίες και στην ειρηνική επίλυση των διαφορών, προσφεύγοντας, εφόσον απαιτείται, στο Διεθνές Δικαστήριο. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει και επαναβεβαιώνει τα προηγούμενα συμπεράσματα του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, συμπεριλαμβανομένων των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 22ας Μαρτίου 2018 με τα οποία καταδικάζονται έντονα οι συνεχιζόμενες παράνομες ενέργειες της Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο και στο Αιγαίο Πέλαγος. Το Συμβούλιο εκφράζει σοβαρές ανησυχίες για τις τρέχουσες παράνομες δραστηριότητες γεώτρησης της Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο και εκφράζει τη λύπη του για το γεγονός ότι η Τουρκία δεν έχει ακόμη ανταποκριθεί στα επανειλημμένα αιτήματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για παύση των εν λόγω δραστηριοτήτων. Το Συμβούλιο επισημαίνει τις σοβαρές και άμεσες αρνητικές επιπτώσεις αυτών των παράνομων ενεργειών σε όλο το φάσμα των σχέσεων ΕΕ-Τουρκίας. Το Συμβούλιο καλεί την Τουρκία να επιδείξει αυτοσυγκράτηση, να σεβαστεί τα κυριαρχικά δικαιώματα της Κύπρου και να απέχει από κάθε σχετική ενέργεια. Η ΕΕ θα παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις και είναι έτοιμη να απαντήσει κατάλληλα και σε πλήρη αλληλεγγύη με την Κύπρο. Το Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης να υποβάλουν, χωρίς καθυστέρηση, επιλογές για κατάλληλα μέτρα.

Επιπρόσθετα, το Συμβούλιο, όπως δηλώνεται στα συμπεράσματά του της 11ης Δεκεμβρίου 2006 και της 26ης Ιουνίου 2018, τα οποία εν συνεχεία εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, καθώς και στη δήλωση της 21ης Σεπτεμβρίου 2005, καλεί την Τουρκία να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της βάσει του διαπραγματευτικού πλαισίου, συμπεριλαμβανομένης της πλήρους και χωρίς διακρίσεις εφαρμογής του πρόσθετου πρωτοκόλλου της Συμφωνίας Σύνδεσης έναντι όλων των κρατών μελών. Το Συμβούλιο επαναλαμβάνει ότι η αναγνώριση όλων των κρατών μελών είναι απαραίτητη συνιστώσα. Η Τουρκία πρέπει να αποφεύγει απειλές και ενέργειες που βλάπτουν τις σχέσεις καλής γειτονίας, να εξομαλύνει τις σχέσεις της με την Κυπριακή Δημοκρατία και να σεβαστεί την κυριαρχία όλων των κρατών μελών της ΕΕ επί των χωρικών τους υδάτων και του εναέριου χώρου τους, καθώς και όλα τα κυριαρχικά τους δικαιώματα, περιλαμβανομένου του δικαιώματος εξερεύνησης και εκμετάλλευσης των φυσικών τους πόρων, σύμφωνα με το ενωσιακό και το διεθνές δίκαιο, συμπεριλαμβανομένης της σύμβασης UNCLOS. Η ΕΕ εμμένει πλήρως στη δέσμευσή της για ολοκληρωμένη διευθέτηση του κυπριακού ζητήματος. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει ότι παραμένει επιτακτικής σημασίας να δεσμευθεί και να συμβάλει η Τουρκία στη διευθέτηση, μεταξύ άλλων και των εξωτερικών πτυχών του, εντός του πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών σύμφωνα με τις σχετικές αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας των ΗΕ και σύμφωνα με τις αρχές στις οποίες έχει θεμελιωθεί η ΕΕ και το ενωσιακό κεκτημένο.

36. Το Συμβούλιο καλεί εκ νέου την Τουρκία να ευθυγραμμισθεί προοδευτικά με την **κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας της ΕΕ** και να αντιστρέψει κατά προτεραιότητα την έμμονη αρνητική τάση και υπενθυμίζει τη θέση του σχετικά με την προσχώρηση των κρατών μελών σε διεθνείς οργανισμούς.
37. Το Συμβούλιο σημειώνει ότι η Τουρκία συνεχίζει να απομακρύνεται ακόμη περισσότερο από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Υπενθυμίζοντας τα συμπεράσματά του της 26ης Ιουνίου 2018, το Συμβούλιο σημειώνει ότι κατά συνέπεια οι διαπραγματεύσεις προσχώρησης της Τουρκίας έχουν ουσιαστικά αδρανήσει και δεν μπορεί να εξεταστεί το άνοιγμα ή το κλείσιμο άλλων κεφαλαίων και δεν προβλέπονται περαιτέρω εργασίες για τον εκσυγχρονισμό της τελωνειακής ένωσης ΕΕ-Τουρκίας.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΤΑΘΕΡΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΔΕΣΗΣ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

38. Υπενθυμίζοντας τα συμπεράσματά του της 26ης Ιουνίου 2018, το Συμβούλιο εκφράζει έντονη ικανοποίηση για την ιστορική και άνευ προηγουμένου Συμφωνία των Πρεσπών, και για τη Συνθήκη για τις σχέσεις καλής γειτονίας με τη Βουλγαρία, και λαμβάνει δεόντως υπόψη τη σύσταση της Επιτροπής για την έναρξη διαπραγματεύσεων προσχώρησης με τη Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας, βάσει της θετικής αξιολόγησής της για την πρόοδο που έχει σημειωθεί και την εκπλήρωση των όρων που έχει καθορίσει το Συμβούλιο. Λαμβανομένου υπόψη του περιορισμένου διαθέσιμου χρόνου και της σημασίας του θέματος, το Συμβούλιο θα επανέλθει σε αυτό προκειμένου να καταλήξει σε σαφή και ουσιαστική απόφαση το συντομότερο δυνατόν και το αργότερο έως τα τέλη Οκτωβρίου του 2019.

ΑΛΒΑΝΙΑ

39. Υπενθυμίζοντας τα συμπεράσματά του της 26ης Ιουνίου 2018, το Συμβούλιο λαμβάνει δεόντως υπόψη τη σύσταση της Επιτροπής για την έναρξη διαπραγματεύσεων προσχώρησης με την Αλβανία, βάσει της θετικής αξιολόγησής της για την πρόοδο που έχει σημειωθεί και την εκπλήρωση των όρων που έχει καθορίσει το Συμβούλιο. Λαμβανομένου υπόψη του περιορισμένου διαθέσιμου χρόνου και της σημασίας του θέματος, το Συμβούλιο θα επανέλθει σε αυτό προκειμένου να καταλήξει σε σαφή και ουσιαστική απόφαση το συντομότερο δυνατόν και το αργότερο έως τα τέλη Οκτωβρίου του 2019.

ΒΟΣΝΙΑ-ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ

40. Το Συμβούλιο σημειώνει τη γνώμη της Επιτροπής σχετικά με την αίτηση προσχώρησης της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης στην ΕΕ. Το Συμβούλιο θα εξακολουθήσει να εξετάζει διεξοδικώς το έγγραφο και θα επανέλθει στο θέμα εντός του έτους. Το Συμβούλιο προτρέπει τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη να προχωρήσει στον σχηματισμό κυβέρνησης χωρίς άλλη καθυστέρηση, προκειμένου να συνεχιστούν οι αναγκαίες μεταρρυθμίσεις. Οι κομματικές πολιτικές και η έλλειψη βούλησης για συμβιβασμό δεν θα πρέπει να εμποδίσουν τις θεμιτές προσδοκίες των πολιτών της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης να προχωρήσουν προς την Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΚΟΣΣΥΦΟΠΕΔΙΟ

41. Το Συμβούλιο επαναλαμβάνει τη σημασία που έχει η συνέχιση της εφαρμογής της Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ) με το Κοσσυφοπέδιο. Αυτή η συμφωνία με αποκλειστικό αντισυμβαλλόμενο την ΕΕ, η οποία δεν θίγει τις θέσεις των κρατών μελών ως προς το καθεστώς, παρέχει το συμβατικό πλαίσιο μεταξύ της ΕΕ και του Κοσσυφοπεδίου. Προσφέρει στο Κοσσυφοπέδιο τη δυνατότητα σταθερής προόδου και προσέγγισης με την Ένωση, σύμφωνα με την ευρωπαϊκή προοπτική της περιοχής, και δημιουργεί εμπορικές και επενδυτικές ευκαιρίες. Το Συμβούλιο αναγνωρίζει την πρόοδο που έχει επιτευχθεί στην εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων και ζητεί την ταχεία εφαρμογή των μέτρων που εκκρεμούν. Καλεί δε όλους τους πολιτικούς φορείς να επικεντρώσουν επειγόντως την προσοχή τους στις μεταρρυθμίσεις και να προωθήσουν το ευρωπαϊκό θεματολόγιο του Κοσσυφοπεδίου προς όφελος των πολιτών.
42. Το Συμβούλιο εκφράζει λύπη για τις αποφάσεις της κυβέρνησης να επιβάλει μονομερείς δασμολογικές αυξήσεις έως και 100 % στις εισαγωγές από τη Σερβία και τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη τον Νοέμβριο του 2018, κατά παράβαση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη Συμφωνία Ελευθέρων Συναλλαγών της Κεντρικής Ευρώπης (CEFTA) και του πνεύματος της ΣΣΣ, καθώς επίσης για την επιβολή μη δασμολογικών φραγμών. Το Συμβούλιο επαναλαμβάνει ότι οι αποφάσεις αυτές υπονομεύουν την περιφερειακή συνεργασία, συμπεριλαμβανομένου του Περιφερειακού Οικονομικού Χώρου, και πρέπει να ανακληθούν αμέσως.

43. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για τη θέσπιση σημαντικών νόμων στον τομέα του **κράτους δικαίου** και της **μεταρρύθμισης της δημόσιας διοίκησης** και παροτρύνει το Κοσσυφοπέδιο να προβεί στην αποτελεσματική εφαρμογή αυτής της νομοθεσίας.
44. Η **διαφθορά** και το **οργανωμένο έγκλημα** πρέπει να αντιμετωπισθούν με αποφασιστικότητα. Το Συμβούλιο εξακολουθεί να ανησυχεί λόγω των πολιτικών παρεμβάσεων και των μη αξιοκρατικών προσλήψεων και εκφράζει λύπη για τον διορισμό προσώπων καταδικασθέντων για εγκλήματα πολέμου σε επίσημα αξιώματα, σε αντίθεση προς τις ευρωπαϊκές αξίες.
45. Το Συμβούλιο επαναλαμβάνει τη σημασία της αντιμετώπισης των μακροχρόνιων αδυναμιών της **εκλογικής διαδικασίας** στο Κοσσυφοπέδιο, σύμφωνα με τις συστάσεις των προηγούμενων αποστολών εκλογικών παρατηρητών της ΕΕ. Οι έκτακτες δημαρχιακές εκλογές της 19ης Μαΐου 2019 κατέδειξαν ότι εξακολουθούν να υπάρχουν ελλείψεις, μεταξύ άλλων και στις προεκλογικές δραστηριότητες, οι οποίες και περιόρισαν τις ευκαιρίες για πλήρη δημοκρατική συμμετοχή στις εκλογές.
46. Το Συμβούλιο σημειώνει με ανησυχία ότι, σε γενικές γραμμές, η κατάσταση στο βόρειο τμήμα του Κοσσυφοπεδίου εξακολουθεί να δημιουργεί ιδιαίτερα προβλήματα όσον αφορά το οργανωμένο έγκλημα, τη διαφθορά και την ελευθερία της έκφρασης.
47. Η αποτελεσματική προαγωγή και προστασία των **ανθρωπίνων δικαιωμάτων** σε ολόκληρο το Κοσσυφοπέδιο πρέπει να ενισχυθεί, συμπεριλαμβανομένης της πλήρους προστασίας της πολιτιστικής και θρησκευτικής κληρονομιάς. Θα πρέπει να αντιμετωπισθεί το θέμα της ένταξης και της προστασίας ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες και των Ρομά και να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες ώστε να εφαρμοσθεί το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο για την κατοχύρωση ενός ασφαλούς περιβάλλοντος και την προστασία των δικαιωμάτων τους στην ιδιοκτησία, καθώς επίσης να ενισχυθεί η κοινωνική συνοχή.
48. Το Συμβούλιο σημειώνει περαιτέρω πρόοδο στην **καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης, του εξτρεμισμού και της τρομοκρατίας**. Απαιτούνται πρόσθετες προσπάθειες για την αντιμετώπιση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς και της αποκατάστασης και επανένταξης. Στο πλαίσιο αυτό, το Συμβούλιο τονίζει ιδιαίτερα την ανάγκη αποτελεσματικής και εντατικής περιφερειακής και διεθνούς συνεργασίας, μεταξύ άλλων με την Ευρωπόλ και την Eurojust, με πλήρη σεβασμό των κανόνων τους και με την επιφύλαξη της θέσης των κρατών μελών ως προς το καθεστώς.

49. Σύμφωνα με τα κοινά συμπεράσματα του οικονομικού και δημοσιονομικού διαλόγου, το Συμβούλιο καλεί το Κοσσυφοπέδιο να λάβει τα αναγκαία μέτρα για να συμμορφωθεί προς τους δημοσιονομικούς κανόνες, να εντείνει τις προσπάθειες για την καταπολέμηση της άτυπης οικονομίας, να αντιμετωπίσει ενεργά τη μεγάλη ανεργία, ιδίως την ανεργία των νέων και των γυναικών, να επενδύσει περισσότερο στην εκπαίδευση, καθώς και να αξιοποιήσει τις δυνατότητες των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της εξοικονόμησης ενέργειας.
50. Το Συμβούλιο ζητεί επισταμένως τη αδιάλειπτη δέσμευση του Κοσσυφοπεδίου όσον αφορά τα ειδικά τμήματα, σε πλήρη συμμόρφωση προς τις διεθνείς υποχρεώσεις του και την οικεία έννομη τάξη και συνάμα ως τρόπο επίδειξης πραγματικών προσπαθειών για τη διασφάλιση του κράτους δικαίου, των θεμελιωδών ελευθεριών, της δικαιοσύνης και της συμφιλίωσης. Το ισχύον νομικό πλαίσιο επιτρέπει την ορθή διερεύνηση και δίωξη όλων των καταγγελλόμενων εγκλημάτων πολέμου.
51. Το Συμβούλιο καλεί το Κοσσυφοπέδιο να εξακολουθήσει να συνεργάζεται στενά και αποτελεσματικά με την EULEX. Ειδικότερα, το Συμβούλιο αναμένει να διεκπεραιωθούν ως αρμόζει οι ποινικές/αστικές υποθέσεις που διαβιβάστηκαν από την EULEX στις αρμόδιες δικαστικές αρχές του Κοσσυφοπεδίου.
52. Στον διάλογο με το Βελιγράδι **υπό την αιγίδα της ΕΕ**, η Πρίστινα πρέπει να καταβάλει περαιτέρω ουσιαστικές προσπάθειες και να συμβάλει στη δημιουργία ευνοϊκού περιβάλλοντος, μεταξύ άλλων στη διεθνή και την περιφερειακή της δέσμευση, καθώς επίσης να απέχει από κάθε πράξη που μπορεί να εκληφθεί ως πρόκληση. Το Συμβούλιο τονίζει ότι το ισχύον καθεστώς δεν είναι βιώσιμο. Είναι άκρως σημαντικό να ξαναρχίσει ο διάλογος το συντομότερο δυνατόν. Μια ολοκληρωμένη νομικά δεσμευτική συμφωνία πρέπει να καλύπτει όλα τα εκκρεμή ζητήματα σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο και το κεκτημένο της ΕΕ και να συμβάλλει στην περιφερειακή σταθερότητα. Η χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση σύναψη μιας τέτοιας συμφωνίας, με τη συνδρομή της Υπατης Εκπροσώπου, έχει ζωτική σημασία προκειμένου το Κοσσυφοπέδιο και η Σερβία να μπορέσουν να προχωρήσουν στις αντίστοιχες ευρωπαϊκές διαδρομές τους.

Το Συμβούλιο επαναλαμβάνει ότι πρέπει να εφαρμοσθούν όλες οι προηγούμενες συμφωνίες που έχουν συναφθεί στο πλαίσιο του διαλόγου υπό την αιγίδα της ΕΕ. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση, στο πλαίσιο αυτό, για την περαιτέρω εδραίωση της συμφωνίας για τη δικαιοσύνη και για την πλήρη εφαρμογή της συμφωνίας για τις τηλεπικοινωνίες.

Ωστόσο, το Συμβούλιο εκφράζει λύπη για το γεγονός ότι δεν έχει σημειωθεί καμία πρόοδος στη μακροχρόνια δέσμευση να εφαρμοσθούν προηγούμενες συμφωνίες διαλόγου, συμπεριλαμβανομένης της προετοιμασίας του σχεδίου καταστατικού της Ένωσης/Κοινότητας των δήμων σερβικής πλειοψηφίας στο Κοσσυφοπέδιο, της πλήρους εφαρμογής της συμφωνίας για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων, καθώς και της αποφασιστικής εφαρμογής της συμφωνίας για την ενέργεια. Το Συμβούλιο εκφράζει επίσης λύπη για το γεγονός ότι η γέφυρα της Μιτρόβιτσας δεν έχει ακόμη ανοίξει για το σύνολο της κυκλοφορίας, παρά την ολοκλήρωση των εργασιών ανακαίνισης.

53. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει ότι η επίτευξη προόδου στην εξομάλυνση των σχέσεων με τη Σερβία είναι βασική αρχή της ΣΣΣ και αποτελεί τη βάση για την ανάπτυξη των σχέσεων και της συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ και του Κοσσυφοπεδίου.
54. Το Συμβούλιο αναγνωρίζει τη σημασία της **ελευθέρωσης του καθεστώτος των θεωρήσεων** για τους πολίτες του Κοσσυφοπεδίου. Η Επιτροπή κατέθεσε επίσημη πρόταση τον Μάιο του 2016 για την μεταφορά του Κοσσυφοπεδίου στον κατάλογο των χωρών που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης Σένγκεν και υπέβαλε έκθεση τον Ιούλιο του 2018 σχετικά με την εκπλήρωση των κριτηρίων αξιολόγησης που απομένουν. Τον Μάρτιο του 2019 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υποστήριξε την πρόταση της Επιτροπής σε πρώτη ανάγνωση. Η απόφαση επί της πρότασης εξετάζεται επί του παρόντος από το Συμβούλιο.
-